

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра публічного управління та адміністрування

## ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

### «ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ»

Студентки 5 курсу, 7 групи,  
спеціальності 074 «Публічне  
управління та адміністрування»  
спеціалізації «Публічне управління  
та адміністрування»

Науковий керівник  
канд. екон. наук., доцент

Гарант освітньої програми  
канд. екон. наук., доцент

Бондаренко  
Дарина Русланівна

Головня  
Юлія Ігорівна

Головня  
Юлія Ігорівна

Київ 2022

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП</b> .....	3
<b>РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ</b> .....	5
1.1. Аналіз та основні тенденції соціально-економічного розвитку Вінницької області.....	5
1.2. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії сталого розвитку Вінницького регіону.....	11
<b>РОЗДІЛ 2 . СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ</b> .....	15
2.1. Оцінка відповідальності існуючої стратегії соціально-економічного розвитку Цілям сталого розвитку.....	15
2.2. Розроблення стратегії сталого розвитку Вінницького регіону на основі прийняття публічно-управлінських рішень.....	20
<b>ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ</b> .....	33
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</b> .....	35
<b>ДОДАТКИ</b> .....	37



## ВСТУП

*Актуальність теми* . Необхідність підготовки та прийняття нової Стратегії є основним плановим документом реалізації галузевого розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективного використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах народу, державної єдності, сталого розвитку історичних поселень та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження природного середовища :довкілля та збалансоване використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців.

Необхідність підготовки цієї Стратегії викликана завершенням строку реалізації державної стратегії сталого розвитку регіону , а також наявністю нових викликів, які постали перед Україною протягом останніх років і суттєво вплинуло на ситуацію в регіонах, а також на якість життя населення міст і сіл.

Протягом дії державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року в Україні було створено юридичну основу та запроваджено новітні підходи для стратегічного планування та фінансування регіонального розвитку. Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на засадах децентралізації, яка успішно реалізується з 2015 року, створила нові можливості для розвитку територіальних громад. Бюджетна децентралізація спричинила суттєвий перерозподіл бюджетних ресурсів на користь місцевого самоврядування.

Багато вчених бере участь у вивченні та вдосконаленні розвитку регіонів , зокрема : А. Г. Ісаченко, Я. В. Верменич, О. В. Андрощук, В. А. Смолій та інші . В своїх роботах в основному проаналізували та дослідили історію адміністративно-територіального устрою, проблеми регіоналізму та ряд інших напрямків в науках, що мають справу з районуванням і вивченням районів.

*Метою роботи* є дослідження особливостей реалізації розвитку регіону та надання рекомендацій щодо вдосконалення стратегії сталого розвитку в сферах економіки, промисловості та ефективного використання внутрішнього потенціалу регіону .

Мета випускної кваліфікаційної роботи обумовлена вирішенням наступних завдань :

- аналіз та основні тенденції соціально-економічного розвитку Вінницької області;
- організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії сталого розвитку Вінницького регіону;
- оцінка відповідності існуючої стратегії соціально-економічного розвитку Цілям сталого розвитку;
- розроблення стратегії сталого розвитку Вінницького регіону на основі прийняття публічно-управлінських рішень.

*Об'єктом дослідження* є процес удосконалення розвитку , що спрямований на забезпечення сталого соціально-економічного розвитку Вінницького регіону.

*Предметом дослідження* є теоретико-методологічні аспекти державного регулювання регіону .

*Методи дослідження* , що використано у випускній кваліфікаційній роботі: метод спостереження , метод порівняння , науковий метод , аналітичний метод .



## РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

### 1.1. Аналіз та основні тенденції соціально-економічного розвитку Вінницької області.

Вінниччина являє собою досить ефективний і економічний регіон. До його складу належать високо механізовані сільські господарства, наявність мінерально-сировинної бази і науково-виробничого потенціалу.

Характеризуючи Вінницьку область як регіон, слід зазначити, що вона була утворена на початку 1932 року, протяжність її території складає 26,5 тис.км, що являє собою понад 4% від загальної площі України. На сьогоднішній день кількість населення, що зареєстрована у даному регіоні складає 1,5 млн.чол., до їх складу враховано кількість міського населення 52%, а також сільського 48%. Територіально встановлений склад можна охарактеризувати за рахунок рис.1.1.

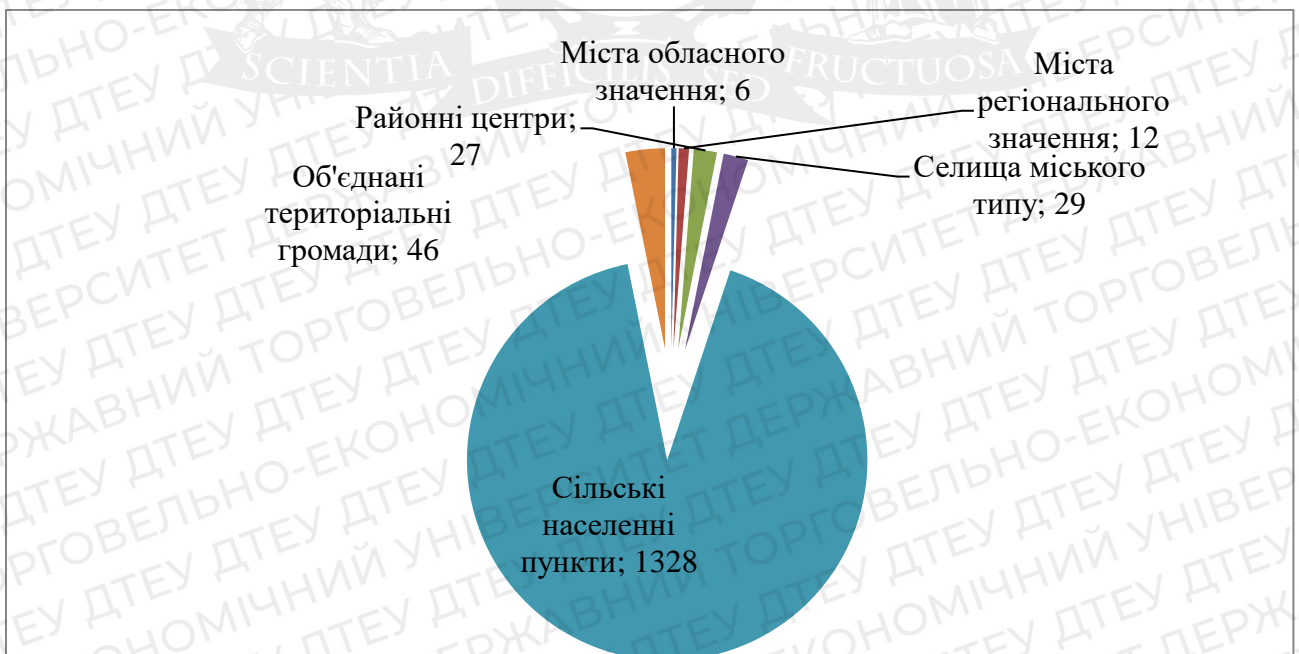


Рис.1.1 Територіально встановлений склад Вінницького регіону станом на 2022 р.

Джерело: складено автором на основі [1,2,3]

Оскільки Вінницька область має розгалужений багатогалузевий промисловий комплекс у даному регіоні здійснює свою діяльність більш як 1000 різноманітних підприємств малого, середнього і великого бізнесу, що виробляють промислову продукцію і реалізують як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому, більш детально структуру даного промислового комплексу відобразимо на рис.1.2.

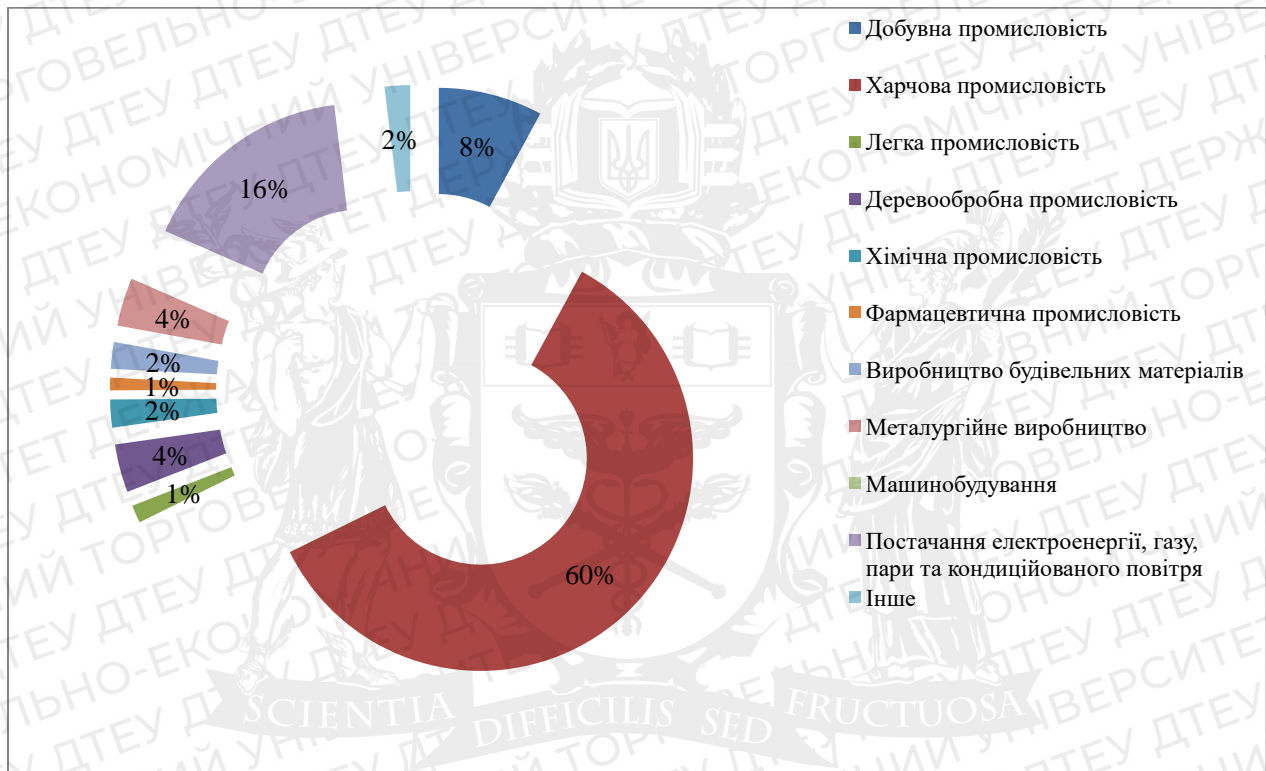


Рис.1.2 Структура промислової галузі Вінницького регіону

Джерело: складено автором на основі [4, 5]

Слід зазначити, що за індексом промислового виробництва Вінницький регіон займає лідируючі позиції. На промислових підприємствах в області на сьогоднішній день зосереджено понад 50 тис.осіб., їх середньомісячна заробітна плата складає близько 12 тис.грн. Варто зазначити, що найбільша кількість трудових ресурсів Вінницького регіону зосереджена у харчовій промисловості, де показники працівників складають понад 21 тис.осіб, а в енергетичній промисловості зосереджено понад 10 тис.осіб.

Продовжуючи аналіз основних тенденцій і соціально економічного розвитку Вінницької області необхідно звернути увагу на структурні показники



обсягів реалізації продукції, серед регіонів виокремивши при цьому Вінницьку область у табл.1.1.

Таблиця 1.1

**Показники структури і динамі продукції, що реалізується регіонами станом на 2020 р.**

Регіони	2015 р.			2020 р.			Зміна рівня технологічності, 2020 р./2015 р, в. п.		
	Високий	Середній	Низький	Високий	Середній	Низький	Високий	Середній	Низький
Україна	2,525	54,944	43,531	2,929	52,419	45,652	0,404	-2,525	2,121
Вінницька обл.	1,515	16,968	82,113	0,505	16,362	84,133	-1,01	-0,606	2,02
Волинська обл.	0,202	30,401	70,397	0,202	32,118	68,882	0	1,717	-1,515
Дніпропетровська обл.	0,101	82,012	18,887	0,202	81,002	19,796	0,101	-1,01	0,909
Донецька обл.	0,202	84,638	16,16		89,991	11,009	0	5,353	-5,151
Житомирська обл.	0,303	32,926	67,771	2,828	36,461	61,711	2,525	3,535	-6,06
Закарпатська обл.	19,695	45,753	35,552	5,252	60,398	35,35	-14,443	14,645	-0,202
Запорізька обл.	1,212	81,507	18,281	1,01	79,083	20,907	-0,202	-2,424	2,626
Івано-Франківська обл.	0,303	40,097	60,6	0,606	74,841	25,553	0,303	34,744	-35,047
Київська обл.	2,121	35,047	63,832	4,343	45,652	51,005	2,222	10,605	-12,827
Кіровоградська обл.	0,202	30,906	69,892	0	30,502	70,498	0	-0,404	0,606
Луганська обл.	2,121	53,429	45,45	1,414	53,934	45,652	-0,707	0,505	0,202
Львівська обл.	2,727	34,441	63,832	2,828	28,785	69,387	0,101	-5,656	5,555
Миколаївська обл.	0,404	52,217	48,379	0,303	43,228	57,469	-0,101	-8,989	-9,09
Одеська обл.	2,323	47,571	51,106	1,919	48,076	51,005	-0,404	0,505	-0,101
Полтавська обл.	0,404	45,955	54,641	0,505	52,116	48,379	0,101	6,161	6,262
Рівненська обл.	0,404	53,631	47,369	0,707	44,945	55,348	0,303	-8,686	7,979
Сумська обл.	2,222	56,055	42,723	3,737	50,904	46,359	1,515	-5,151	3,636
Тернопільська обл.	0,707	32,825	67,468	0,303	41,309	59,388	-0,404	8,484	-8,08
Харківська обл.	5,252	33,835	61,913	5,353	39,996	55,651	0,101	6,161	-6,262
Херсонська обл.	0,202	27,977	72,821		28,078	72,922	0	0,101	0,101
Хмельницька обл.	2,121	46,46	52,419	1,212	45,147	54,641	-0,909	-1,313	2,222
Черкаська обл.	4,949	30,199	65,852	0,505	20,503	80,093	-4,444	-9,696	14,241
Чернівецька обл.	0,707	13,837	86,456	0,707	21,513	78,78	0	7,676	-7,676
Чернігівська обл.	0,707	40,501	59,792	0,505	39,087	61,408	-0,202	-1,414	1,616
м. Київ	9,494	23,937	67,569	11,615	20,705	68,68	2,121	-3,232	1,111

Джерело: складено автором на основі [2, 6, 7, 8, 9]

Як можемо спостерігати згідно табл.1.1 Вінницька область характеризується опосередкованими показниками структури і динаміки продукції, що реалізується в регіоні. Так станом на 2020 рік показники високого значення склали 0,505, показники середнього значення склали 16,362, а в свою чергу показники низького значення знаходяться в межах 84,133. Досліджуючи співвідношення 2020 року до 2015 варто вказати, що зміна технологічності за

даними показниками склала високого рівня склала -1,01, середнього рівня - 0,606, низького рівня 2,02.

Для більш поглибленого дослідження зміни частки високотехнологічного і середньотехнологічного виробництв в загальних обсягах Вінницького регіону до іншої у додатку Б сформуємо схему реалізації протягом останніх досліджуваних років. Також основу соціально-економічного розвитку Вінницької області формують показники п'яти секторів економіки, для дослідження їх було сформовано табл.1.2.

Таблиця 1.2

**Показники п'яти секторів розвитку економічного середовища  
Вінницької області**

Вінницький регіон	Структура 2015 року	Структура 2020 року	Зміна структури 2015 до 2020
Перший сектор економіки	31,40	26,99	-4,41
Другий сектор економіки	20,58	24,47	3,89
Третій сектор економіки	15,02	16,59	1,58
Четвертий сектор економіки	13,44	14,81	1,37
Пятий сектор економіки	24,57	22,26	-2,31

Джерело: складено автором на основі [2]

Як бачимо, в зміні структури Вінницької області мають від'ємні показники п'ятого сектору економіки, що характеризується наданими послугами населенню, слід зазначити, що вони потребують досить високого рівня кваліфікації працівників, а також первинний сектор економіки Вінницької області з показником -4,41 до якого належать сільське господарство, лісове, добувна промисловість, а також рибальство.

Досліджуючи другий сектор економіки, зазначимо, що він характеризується ростом і економічною стабільністю, оскільки показник склав 3,89, до даного сектору економіки належать переробна промисловість, а також будівництво, що відбувається в Вінницькому регіоні.



Третій сектор економіки, а також четвертий неодмінно характеризується показниками впевненого росту, вони склали 1,58 ,та 1,37 відповідно. До даного напрямку економіки належать безпосередньо роздрібна і оптова торгівля, транспортні і житлово-комунальні послуги, індустрія розваг тощо. Також варто відзначити, що третій, четвертий і п'ятий сектор економіки мають найменш затратні показники, щодо споживання енергії і сировинних ресурсів, це свідчить про актуальність їх подальшого розвитку у Вінницькому регіоні.

Також проведемо дослідження рівня показників економічної активності населення Вінницької області, слід зазначити, що вони суттєво відрізняються за місцем проживання. Зокрема, економічна активність міських мешканців працездатного віку поступово збільшувалася і у 2020 р. досягла 75 %, натомість у сільських поселеннях кількість економічно активного населення упродовж 2008–2020 рр. поступово зменшувалась і досягла 70,9%. Зафіксовані незначні розбіжності показника економічної активності населення серед чоловіків та жінок: питома вага економічно активного населення працездатного віку серед чоловіків є вищою (51,2%), ніж серед жінок (48,8%). Більш детальну інфографіку зобразимо у табл.1.3.

Таблиця 1.3

**Рівень економічно активного населення Вінницького регіону у порівнянні до регіонів України в 2016-2020 рр.**

	Рівень економічної активності, у відсотках					Абсолютний приріст, %		
	2016	2017	2018	2019	2020	2019-2018	2020-2019	2020-2016
Україна	62,4	62,4	62,2	62	62,6	-0,2	0,6	0,2
Вінницька	62,9	63,4	62,8	61,9	63	-0,9	1,1	0,1
Волинська	60,9	58,8	57,7	55,8	55,9	-1,9	0,1	-5
Дніпропетровська	65,5	65,6	64,1	63,4	63,6	-0,7	0,2	-1,9
Донецька	60,9	58,3	58,3	57,9	58,1	-0,4	0,2	-2,8
Житомирська	63,4	62,5	63	63,3	64,2	0,3	0,9	0,8
Закарпатська	62,2	61,9	60,9	60,1	60,6	-0,8	0,5	-1,6
Запорізька	63,6	62,5	62,2	61,8	63	-0,4	1,2	-0,6
Івано-Франківська	58,6	59,8	60	60,1	60,3	0,1	0,2	1,7
Київська	61,8	62	62	62,1	62,5	0,1	0,4	0,7
Кіровоградська	61	60,9	60,4	60,8	61,6	0,4	0,8	0,6

Луганська	58,7	64,7	66,2	65,6	67	-0,6	1,4	8,3
Львівська	60,5	60,5	60,6	60,8	61,1	0,2	0,3	0,6
Миколаївська	63	64	63,6	63,3	64,3	-0,3	1	1,3
Одеська	60,8	61,2	60,8	60,4	61,1	-0,4	0,7	0,3
Полтавська	62,9	61,7	61	61,4	62	0,4	0,6	-0,9
Рівненська	64,1	65	63,6	62,3	62,8	-1,3	0,5	-1,3
Сумська	62,5	61,8	62,6	63,1	64	0,5	0,9	1,5
Тернопільська	59,6	58,5	58,7	57,9	58,8	-0,8	0,9	-0,8
Харківська	63,9	63,8	63,8	64,5	64,9	0,7	0,4	1
Херсонська	62,6	62,5	62,8	63,1	64,1	0,3	1	1,5
Хмельницька	60,3	58,6	59,5	60,1	61	0,6	0,9	0,7
Черкаська	62,8	62,6	62,7	63,2	63,8	0,5	0,6	1
Чернівецька	61	60,5	61,5	61,8	62,1	0,3	0,3	1,1
Чернігівська	63,9	62,9	62,6	63,1	64,1	0,5	1	0,2
м. Київ	67,1	66,7	66,7	66,4	66,8	-0,3	0,4	-0,3

Джерело: складено автором на основі [10]

Як можемо спостерігати рівень економічно активного населення в Вінницькій області склав 63 проти 62,9 , приріст майже не відчутний, тому можна з впевненістю стверджувати, що Вінницька область хоч і має вагомий потенціал, проте рівень економічного населення не зростає.

Також досліджуючи соціально-економічне становище Вінницького регіону варто зазначити, що він піддається впливу багатьох різноманітних факторів, що заважають йому ефективно розвиватись, серед них:

1.Фактор.Демографічні показники зазвичай не відповідають реальній ситуації в регіоні, оскільки перепис населення планується лише у 2023 році.

2.Фактор.Різноманітні статистичні дані в розрізі нових адміністративно-територіальних одиниць є недостатньо сформованими.

3.Фактор.На сьогоднішній день в Вінницькому регіоні, ще не започатковано проведення тематичних і соціологічних досліджень.

Тому для подальшого дослідження проблематики, необхідно розглянути організаційно-економічний механізм формування і реалізації стратегій розвитку Вінницького регіону у наступному підрозділі



## 1.2. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії сталого розвитку Вінницького регіону.

На сьогоднішній день організаційно-економічний механізм формування і реалізації сталого розвитку Вінницького регіону напряму залежить від активного фінансування області державним бюджетом України. Варто також зазначити, що механізм реалізації стратегічних напрямів функціонує за рахунок роботи малого і середнього бізнесу. Станом на сьогоднішній день економічну складову розвитку формують понад 80 тис. суб'єктів підприємництва. Для більш загальної структури сформуємо рис.1.3 на якому зазначимо розподіл і частку бізнесу Вінницької області.

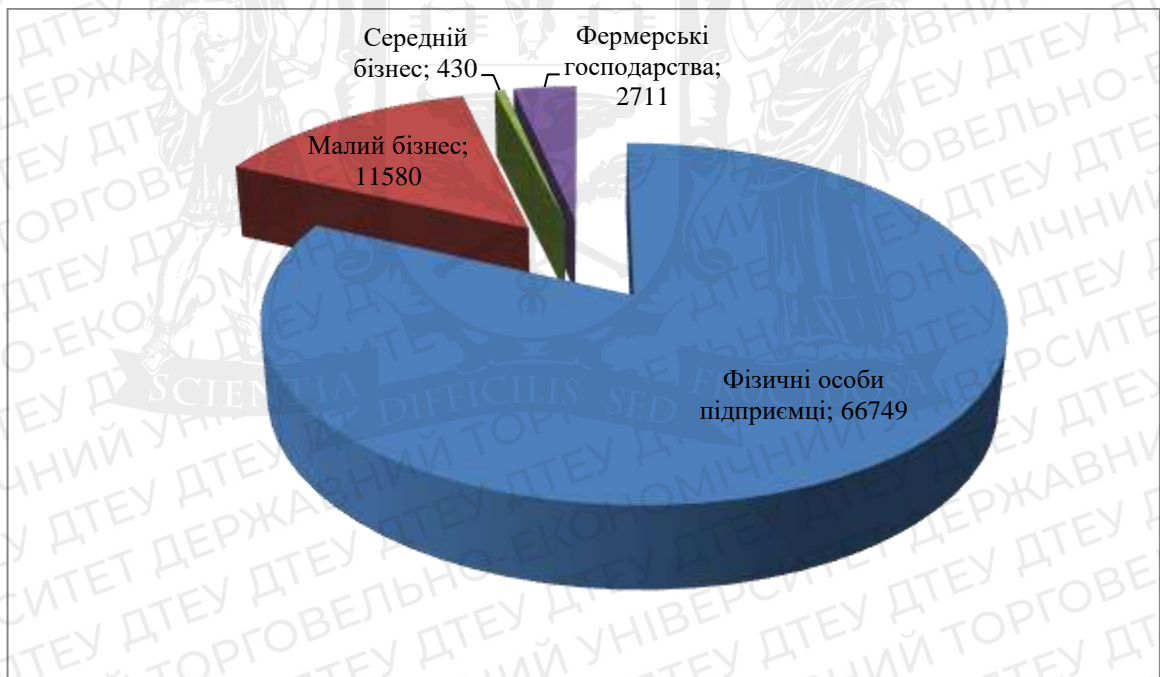


Рис.1.3 Складова підприємництва Вінницького регіону, що формують стратегію розвитку

Джерело: складено автором на основі [7]

Проводячи аналіз рис.1.3 варто зазначити, що від діяльності Вінницьких підприємців і підприємств до бюджетів станом на 2021 рік надійшло понад 3 540 млн. грн.

Також в Вінницькій області функціонує ЦНАП, його роботу забезпечують 473 особи персоналу, станом на 2021 рік вони надали понад 700 тис. різноманітних послуг, що є на 13 % більше відповідно до попереднього 2020 звітного року. За рахунок надання таких послуг до місцевого бюджету надійшло близько 57 млн. грн., що також перевершили показники 2020 року майже на 22%.

Також на формування механізму сталого розвитку Вінницького регіону має значний вплив зовнішньоекономічна діяльність, слід зазначити, що аналізуючи останні публікації Вінницької ОДА було встановлено, що протягом 2021 року з Вінничини було експортовано понад 2,6 тисяч тон м'яса великої рогатої худоби, також різноманітних субпродуктів було експортовано на 16 тон. Також значну частку продуктового експорту займають кондитерські вироби, молочні продукти і олія соняшникова. Щодо імпорту, то варто зазначити, що понад 34 тис. тон вугілля було імпортовано, також понад 3,5 тис.тон гречки. Для ефективної роботи регіону, також імпортується велика кількість техніки до неї належать: близько 6 тис. автотранспортних засобів, 145 машин сільськогосподарських, близько 900 тракторів і 7 тис. легкових автовок.

Основа забезпечення сталого розвитку Вінницької області також формує виробництво будівельної продукції, слід зазначити, що даний регіон займає провідне місце у списку регіонів лідерів за виробництвом. Станом на 2021 рік даний показник склав 10280,9 млн.грн. В свою чергу індекс будівельної продукції у порівнянні до минулого року становив близько 93% і Вінницька область при цьому зайняла 14 місце серед всіх регіонів України.

Також значну увагу у дослідженні механізму формування сталого розвитку Вінницького регіону варто присвятити інвестиційній діяльності.

У січні-вересні 2021 року (за статистичними даними) підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 8848,3 млн грн капітальних інвестицій (*8 місце серед регіонів України*), що становить 2,7% від загального обсягу.

Найвагомішу частку капітальних інвестицій (*92,7% загального обсягу*) освоєно в матеріальні активи, з яких:



-у будівлі та споруди – 40,3% усіх інвестицій;

-у машини, обладнання та інвентар, транспортні засоби – 52,4%.

Індекс капітальних інвестицій у січні-вересні 2021 року склав 116,5% (по Україні – 109,7%). Порівнюючи з аналогічним періодом попереднього року варто зазначити, що збори до Державного бюджету зросли майже на 6%. Для подальшого аналізу організаційно-економічного механічного розвитку Вінницької області необхідно сформувати матрицю сильних і слабких сторін, а також виявити загрози і можливості, щодо подальшого розвитку у табл.1.4.

Таблиця 1.4

### SWOT-матриця Вінницької області

<p><b>Слабкі сторони розвитку Вінницької області</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. До структури валового регіонального продукту найбільшу частку мають галузі з низькою доданою вартістю;</li> <li>2. Регіону притаманний низький рівень впровадження інновацій на суб'єктах господарювання;</li> <li>3. Регіон характеризується значним рівнем зносу основних фондів в економічному середовищі;</li> <li>4. На сьогоднішній день у регіоні недостатньо сформовано і розвивається інфраструктура</li> <li>5. Погіршується загальна демографічна ситуація Вінницької області;</li> </ol>	<p><b>Можливості розвитку Вінницької області</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Реалізувати різноманітні державні ініціативи;</li> <li>2. Можливість зняття мораторію, щодо продажу СГ земель, для подальшого залучення агропромислових підприємств;</li> <li>3. Існує можливість стимулювати експортну, та інноваційну діяльність на національному рівні;</li> <li>4. Активізується міжрегіональний і транснаціональний зв'язок суб'єктів господарювання</li> <li>5. Підвищується інвестиційна привабливість країни, а відповідно і Вінницької області;</li> </ol>
<p><b>Сильні сторони розвитку Вінницької області</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Наявне сприятливе транспортно-географічне положення, а також висока транзитність Вінницької області;</li> <li>2. Регіон лідирує в аграрному секторі, а також в переробці СГ продукції, що є позитивним явищем;</li> <li>3. Активно розвивається інфраструктура з підтримки бізнесу і інвестицій;</li> <li>4. Регіон активно позиціонує себе в сфері міжнародного співробітництва;</li> <li>5. Росте потенціал, щодо розвитку за рахунок близького місця розташування біля м.Київ.</li> </ol>	<p><b>Загрози розвитку Вінницької області</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Міграції до інших регіонів, або країн;</li> <li>2. Падіння економіки, спричиненої COVID-19;</li> <li>3. Зменшується інвестиційна привабливість України і регіону відповідно;</li> <li>4. Скорочуються робочі місця;</li> <li>5. Низький рівень фінансування Вінницької області.</li> </ol>

Джерело: складено автором на основі

Отже, як бачимо більшість уваги управлінців і влади Вінницької області приділяється стимулюванню економічного розвитку, ніж організаційного. Це характеризується тим, що нарощуються обсяги виробництва, надання послуг, імпорту техніки, експорту різноманітної продукції.

Аналізуючи відкриті джерела, та інформаційні портали було виявлено, що у Вінницькому регіоні надходження до бюджетів області усіх рівнів, враховуючи платежі, що адмініструються Головним управлінням Державної податкової служби у Вінницькій області протягом 2021 року в порівнянні до попереднього зріс на 7 % і склали 23678,3 млн грн. В тому числі надходження до Державного бюджету склали 12519,3 млн грн, їх обсяг збільшився на 3,0% або на 369,9 млн грн. Слід значити, що до державного бюджету протягом звітного періоду було зібрано також значну кількість податкових платежів на суму 7649,2 млн грн (з урахуванням надходжень 428,3 млн грн податку на прибуток по ВПП).

Проте загальна соціальна картина регіону залишається незмінною. Більшість населення незадоволені, тим що падає рівень освіти, зростає кількість безробітних, держава знижує підтримку малого бізнесу Вінницького регіону, що негативно відображається на загальному становищі і сталому розвитку.



## СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

### 2.1. Оцінка відповідності існуючої стратегії соціально-економічного розвитку Цілям сталого розвитку.

Основними проблемами Вінницького регіону є не вирішення системних задач, таких як, відсутність взаємовигідних зв'язків держави та регіонів, застарілість існуючих методів розвитку регіонів, порушення економічних зв'язків між регіонами, що стали підґрунтям для пошуку новітніх сучасних методів управління з метою надання їм стимулу для активного розвитку.

Стратегічне планування розвитку регіону є одним з найважливіших інструментів державного регулювання, що допомагає підтримувати необхідний економічний рівень, забезпечує цілеспрямоване функціонування усіх ланок господарської системи суспільства. Для економіки України стратегічне планування першочергово тому що, дозволяє передбачити процеси розвитку та приватизації, демонополізацію, наслідки технічного оновлення та інше.

Вінницька область – єдина в Україні, що багата на великі запаси пеліканіту. Вперше на Поділлі було знайдено боксити – руду та алюміній. За оцінкою геологів, прогнозні ресурси бокситів становлять приблизно 3 млн. тонн. Сировинний потенціал будівельного виробництва представлений в області було-щебеневою сировиною, пилянням каменем, пісками та керамзитовою сировиною. Рівень використання корисних копалин області – нижче середнього в державі, 202 км державного кордону з Молдовою та сусідство з областями України створюють сприятливі умови для розвитку економіки області [11, 12].

Проте, на основі даних Головного управління статистики у Вінницькій області було проведено аналіз та виявлено неефективність діяльності підприємств. Так, за січень-вересень 2020 року в порівнянні з минулорічним кварталом на 2,8 відсотки зменшилась питома вага підприємств, що отримали в результаті господарської діяльності збитковий фінансовий результат, що становить 33,1%. Сума збитків підприємства складає більше 1580,3 млн. грн.,

що в 3,3 рази більше січня-вересня 2019 року. Найбільший вплив на результати діяльності економіки Вінницької області має діяльність промислових підприємств, які за січень-вересень 2018 року спрацювали збитково на суму більше ніж 230,6 млн.грн [13].

Серед непромислових видів економічної діяльності найбільші збитки зазнали в результаті господарської діяльності підприємствами, які займаються операціями із нерухомим майном (їх сума становила 119,8 млн.грн. і в порівнянні із відповідним періодом минулого року - збитковий фінансовий результат зріс у 2,3 рази, або на 68 млн.грн.) оптовою та роздрібною торгівлею. Ремонтом автотранспортних засобів і мотоциклів (їх сума становила близько 95,1 млн. грн. збитку, тоді як у аналогічному періоді минулого року спрацювали із прибутковим фінансовий результатом на суму 7,7 млн. грн..

Частка збиткових підприємств зросла на 6,3 в.п., становить 33,3%, а сума збитків зросла у 3,3 рази ( або на 121,3 млн.грн. і склала 174,5 млн.грн.).

Також із збитками спрацювали підприємства, що займаються тимчасовим розміщенням й організацією харчування (збиток склав 1,8 млн.грн.і скоротився на 30,5%, або на 789 тис.грн., 50% збиткових підприємств (+10в.п.)).

При аналізі фінансово-господарської діяльності підприємств регіону можна відзначити основні чинники, що спричиняють їх неефективну роботу [14, 15, 16]:

1. Значні збитки курсової різниці.
2. Технічно та морально застаріле обладнання у більшості суб'єктів господарювання різних галузей економіки, що призводить до збільшення витрат на їх утримання.
3. Збільшення витрат у зв'язку зі зростанням цін на сировину, комплектуючі, енергоносії та тарифів на транспортування вантажів, а також значних сум витрат на рекламу.
4. Низьке завантаження потужностей суб'єктів господарювання та пов'язаний з цим спад обсягів виробництва та реалізації продукції, робіт та послуг.



5. Неможливість виконання раніше укладених договорів , через низку економічних та політичних факторів , що негативно вплинули на виконання зобов'язань за угодами купівлі-продажу, а також припинення господарської діяльності ряду суб'єктів господарювання.

6. Наявність великих обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості

7. Продаж товарів за ціною, що нижча від залишкової вартості.

8. Збільшення загальновиробничих витрат і значний дефіцит оборотних коштів є проблематичним через короткотермінові кредити , що пов'язані з кризою в Україні.

9. Відсутність дієвого механізму щодо залучення інвестицій для діяльності суб'єктів господарювання в області .

10. Відсутність можливості реалізовувати продукцію в південних та східних регіонах України в зв'язку із втратою споживачів в Донецькій та Луганській областях та АР Криму.

Аналіз слабких та сильних сторін розвитку регіону дає можливість органам державної влади визначити стратегічні цілі , реалізація яких повинна усунути слабкі сторони регіону. Наступний етап аналізу – постановка ключових, взаємопов'язаних між собою сильних та слабких сторін з можливостями та загрозами подальшого розвитку Вінницької області.

Стратегічні цілі визначаються в залежності від взаємовпливу вибраних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища [17, 18, 19]:

- використання сильних сторін та потенціалу регіону;
- подолання слабких сторін регіону за допомогою зовнішніх можливостей;
- нейтралізація потенційних загроз за рахунок сильних сторін;
- радикальні стратегічні рішення , коли збігаються слабкості регіону та зростаючі зовнішні загрози;

*Таблиця 2.1*

**Порівняння сильних і слабких сторін після впровадження можливих рекомендацій**

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Географічне розташування, транзитний потенціал	1. Однобокий рівень розвитку інфраструктури бізнесу
2. Наявність значних запасів мінерально-сировинних ресурсів	2. Технічна та моральна зношеність інфраструктури ,в тому числі комунальні інфраструктури
3. Значний потенціал для розвитку туристично-рекреаційної сфери;	3. Значний моральний та фізичний знос обладнання та недостатня технологічна забезпеченість підприємств
4. Розвинуте транспортне сполучення та інфраструктура	4. Нераціональне використання земельних та водних ресурсів ,недосконала система контролю за використанням земельного та водного фонду
5. Потужний сільськогосподарський комплекс	5. Слабо диверсифікована економіка
6. Високий рівень кооперації з переробними підприємствами	6. Зацікавленість зовнішніх інвесторів регіоном
7. Концентрація підприємств харчової промисловості	7. Зростання внутрішнього попиту на окремі види продукції
8. Зниження рівня забруднення навколишнього середовища	8. Впорядкування земельних відносин в селах
9. Налагодження переробки вторинної сировини та відходів	9. Розвиток транскордонних економічних відносин
10. Значний резерв енергетичних потужностей	10. Спрощення процедури отримання дозволів та резенцій

Джерело: [20, 21, 22]

На основі проведення аналізу можна визначити ключові проблеми розвитку Вінницького регіону ,що перешкоджають позитивному розвитку ,а саме: високий рівень зношеності основних фондів, обмеженість власних інвестиційних ресурсів підприємств для осучаснення виробництва, висока питома вага зайнятих в неофіційному секторі економіки ,недостатній рівень інноваційних технологій в аграрно-промисловому секторі,слабо-диверсифікована економіка регіону ,недостатня пропозиція робочих місць у сільській місцевості ,значний рівень відтоку активних і кваліфікованих працівників за межі регіону в пошуках більш високих заробітних плат та нераціональне використання земельних ресурсів. Політика регіонального розвитку в області реалізуватиметься за такими принципами :

-програмування, реалізація стратегії здійснюватиметься на основі пов'язаних довгострокових стратегій ,середньо та короткострокових програм



економічного та соціального розвитку області ,міст та районів .Принцип також передбачає щорічне планування необхідних витрат з бюджетів всіх рівнів;

-концентрації: в зв'язку з обмеженням фінансових надходжень ,визначених даною стратегією - ресурси будуть концентруватися на вирішенні стратегічних завдань ,що відповідають пріоритетним напрямкам розвитку області та державним пріоритетам;

-синхронізації дій: передбачається узгодження пріоритетів та дій із центральними органами виконавчої влади ,місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування щодо регіонального та місцевого розвитку;

Наведено пріоритетні напрямки економічного розвитку регіону («точки росту»). "Точка росту" для регіону - це вид діяльності , галузь економіки або конкретний проект, розвиток якого забезпечує розвиток соціально-економічної системи регіону в цілому. Необхідно враховувати різні типи або простору зростання: зростання сировинного потенціалу ,технологічне зростання, соціальний розвиток та зростання людського потенціалу, розвиток виробничого потенціалу, розвиток соціальної та виробничої інфраструктури, підвищення капіталізації регіональних активів. Однак, зрештою, різні типи зростання є умовою або передумовою подальшого зростання ВРП у регіоні та цей показник є одним з основних критеріїв ефективності або показником ефективності активізації точок зростання у регіоні.

Зростання може бути засноване на різних факторах чи перевагах: на основі вдосконалення технологій, на основі збільшення ресурсних можливостей, на основі вдосконалення управління та інформаційного забезпечення, на основі підвищення якості людських ресурсів, транспортної інфраструктури тощо. Таким чином, «точки зросту» характеризуються: їхньою «галузевою» приналежністю до тієї чи іншої діяльності, аспектом потенціалу, на основі якого здійснюється зростання та спосіб розвитку точок зростання.

В результаті дослідження структури та динаміки розвитку валового регіонального продукту Вінницької області за період з 2001 по 2010 рр.

встановлено, що закладені в цей період темпи економічного зростання Вінницької області дозволять подальше прогнозування та зростання всіх видів економічної діяльності на період до 2027 року.

В розділі було розглянуто та наведено економічні характеристики Вінницької області. Проведено аналіз проблем фінансово-господарської діяльності підприємств. Здійснено аналіз неефективності діяльності підприємств окремих видів діяльності економіки області. Відмічено основні чинники, що зумовлюють їх неефективну роботу. Наведено аналіз внутрішніх та зовнішніх чинників розвитку області. Вищенаведений аналіз слабких та сильних сторін розвитку області дає можливість органам влади поряд з середньостроковими стратегічними цілями – розвивати власні проекти, реалізація яких повинна, з одного боку, усунути слабкості регіону з одночасним посиленням його сильних сторін, а з іншого – скористатися сприятливими можливостями, що можуть виникнути завдяки дії зовнішніх сил та уникаючи загроз.

## **2.2. Розроблення стратегії сталого розвитку Вінницького регіону на основі прийняття публічно-управлінських рішень.**

Система національного стратегічного планування має ґрунтуватися на узгодженій системі координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Розроблена Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року відповідає принципам, пріоритетам, стратегічним цілям та завданням державної регіональної політики України та процесам державного стратегічного планування окремих галузей економіки та її регіонів. Враховуючи, що Україна приєдналася до глобального процесу сталого розвитку та адаптувала Цілі сталого розвитку.

В стратегії визначені перспективні напрями та орієнтири, на основі яких усі суб'єкти регіонального розвитку – підприємці, органи влади, громадські організації та освітні установи – можуть приймати оперативні рішення, виходячи



з бачення перспектив розвитку регіону. З метою забезпечення керівного органу управління повною, оперативною, достовірною інформацією про соціально-економічні процеси, що відбуваються в суспільстві, а також політико-правові фактори, які можуть вплинути на виконання завдань та заходів стратегії. Буде розроблена система моніторингу та оцінки, яка включатиме, як проведення оцінки реалізації стратегії для досягнення очікуваних результатів, так і аналіз інституційної та фінансової безпеки органів влади та ключових установ, які необхідно здійснити.

Основними завданнями є: аналіз інформації, що відображає всі аспекти та особливості розвитку соціально-економічних процесів у регіоні з урахуванням гендерних та вікових аспектів. Надання цієї інформації органам управління, установам та організаціям, населенню області. Удосконалення системи збору, зберігання та обробки даних шляхом впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних систем і технологій. Розробка системи інтегральних показників економічного та соціального розвитку, а також системи отримання даних із додаткових джерел інформації, таких як: соціологічні дослідження, галузеві аналітичні звіти. З метою проведення комплексної оцінки рівня соціально-економічної та екологічного розвитку регіону. Діагностика потенційних проблем, які можуть вплинути на сталий розвиток регіону, розробка рекомендацій щодо усунення негативних та збереження позитивних тенденцій розвитку.

У рамках реалізації Стратегії запроваджується моніторинг досягнення цілей шляхом порівняння фактично отриманих значень показників з їх базовими значеннями, який здійснюється кожні півроку. Оцінка досягнення цілей Стратегії проводиться за результатами виконання першого та другого етапів її реалізації відповідно до Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації. Затвердженої Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31 березня 2016 року №79 через один рік після завершення відповідного етапу.

Актуалізації Стратегії шляхом внесення доповнень до реалізації окремих стратегічних цілей буде відбуватись за результатами річного моніторингу, до якого будуть включені плани та пропозиції щодо розробки проектів регіонального розвитку, регіональних цільових програм та співпраці з міжнародними організаціями та проектами розвитку.

Методика реалізації Стратегії передбачає її здійснення в рамках двох послідовних та взаємопов'язаних програмних етапів, включених у два Плани реалізації: перший – 2021-2023 роки; другий у 2024-2027 роки .

План реалізації Стратегії передбачає заходи, обсяги та джерела фінансування з визначенням показників ефективності їх реалізації та є основою для розробки інвестиційних програм, спрямованих на розвиток регіону.

Для формування стратегії сталого розвитку Вінницького регіону на основі прийняття публічно-управлінських рішень, сформуємо 5 доцільних стратегічних напрямів:

#### ***Перший стратегічний напрям.***

*Аграрний сектор* є провідною галуззю економіки Вінниці .Область є лідером в Україні з виробництва сільськогосподарської продукції. В останні роки в регіоні реалізовано масштабні проекти щодо розвитку сучасної інфраструктури – елеваторів, плодоовочевих сховищ, перевалочних пунктів та іншого. Аграрний сектор є одним із двигунів економічного зростання та пріоритетним експортно-орієнтованим напрямком держави, який має високий потенціал для модернізації, впровадження нових технологій та підвищення рівня переробки власної продукції. В Україні аграрний сектор створює близько 10% валового внутрішнього продукту і при підвищенні рівня його ефективності може досягнути до 20%.

У Вінницькій області вже сформовано потужний сектор підприємств у сфері виробництва та переробки сільськогосподарської продукції, які мають достатній рівень фінансових та організаційних можливостей для реалізації інвестиційних проектів, підготовки спеціалістів за кордоном, залучення міжнародних кредитних компаній для розвитку бізнесу та вийти на міжнародні



ринки. З реалізацією національних стратегій залучення приватних інвестицій у сільське господарство та виходу на міжнародний рівень створяться додаткові можливості для розвитку та підвищення власної продуктивності. Для інтересів регіону важливо, щоб аграрний сектор став надійним партнером у дбайливому ставленні до навколишнього середовища та став каталізатором розвитку інших видів бізнесу в малих містах та сільській місцевості.

З метою забезпечення конкурентоздатності регіону на найближчі роки, окрім підтримки вже існуючих досягнень, діяльність місцевих і регіональних органів влади має бути спрямована на розвиток транспортно-логістичної інфраструктури, підвищення якості підготовки кадрів, розвиток інновацій, а також на стимулювання розвитку перспективних галузей економіки, зокрема індустрії лікування та оздоровлення, виробництва органічної продукції та харчових продуктів невластивих для українського ринку, але трендових та дефіцитних на ринках інших країн.

*Транспортно-логістична* інфраструктура з урахуванням внутрішніх та міжнародних зв'язків. Україна відіграє важливу роль транзитного транспортного мосту, що сполучає Європу та Азію, але нині транспортна галузь загалом забезпечує лише базові потреби населення та економіки. Низька якість дорожньо-транспортної інфраструктури та низький рівень розвитку транспортно-логістичних технологій знижує її конкурентоспроможність та обмежує доступ української продукції на світовий рівень (нині транспортні витрати становлять близько 40% від загальних виробничих витрат). Регіон має ключову роль у розбудові національної транспортної мережі.

Вдале географічне знаходження у центрі країни, найвища транзитивність території та щільна мережа автомобільного й залізничного сполучення дозволяє з'єднувати не тільки столичний регіон із морськими торговими портами Одеської та Миколаївської областей, але й є важливим сполученням країн Балтійського та Чорноморського регіонів. За останні роки у Вінницькій області зросла інтенсивність використання мережі автомобільних доріг загального користування.

Значна частка великовагових та великогабаритних транспортних засобів стала частиною транспортних потоків, що призводить до руйнування доріг та штучних споруд на них. Тому для підтримки належного стану доріг важливо не тільки проводити роботи з їх відновлення, а також посилити контроль за дотриманням загальних вагових параметрів транспортних засобів.

Для максимального використання транзитного потенціалу регіону та створення умов для сталого розвитку всіх територіальних громад - важливо розвивати сучасну транспортно-логістичну інфраструктуру та забезпечувати належну якість доріг не лише національного, а й державного значення. Оскільки є магістральна мережа, що забезпечує доступність населення та суб'єктів господарювання соціально-економічної інфраструктури до населених пунктів, залізничних вузлів та пунктів пропуску через державний кордон.

Таблиця 2.2

### Створення якісної дорожньо-авіаційної міжнародної інфраструктури

Завдання	Проекти
<p>1. Здійснення габаритно-вагового контролю, зокрема за допомогою автоматичних систем WIM (Weigh-in-Motion) «зважування в русі». Розбудова мережі пунктів дорожнього сервісу для забезпечення проведення перевірки дотримання вимог режимів праці та відпочинку водіїв</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Будівництво мостового переходу через р. Дністер на Українсько-Молдовському державному кордоні</li> <li>2. Відновлення автомобільних доріг загального користування місцевого значення відповідно до пріоритетних напрямків</li> <li>3. Реконструкція аеродрому міжнародного аеропорту «Вінниця» (обслуговування літаків AirbusA320/A321 та Boeing737-800/737-900 без обмежень через високе навантаження або низьку видимість)</li> <li>4. Реконструкція пасажирського терміналу аеропорту «Вінниця» (відповідно стандартів ICAO, що дозволить здійснювати міжнародні та внутрішні операції одночасно)</li> <li>5. Створення центру технічного обслуговування літаків (надання ефективних послуг з обслуговування та капітального ремонту літаків AirbusA320/A321 та Boeing 737-800/737-900)</li> </ol>

Джерело: [20, 21, 22]

*Індустрія лікування та оздоровлення.* Глобалізація спричинила спрощення бар'єрів для транскордонної торгівлі медичними послугами, що надаються за межами місця проживання пацієнта. Ринок транскордонних медичних послуг



став стрімко розвиватися та набувати більшого поширення, що призвело до появи нового виду туризму – «медичний туризм». Це було спричинено через незадоволення рівнем, якістю або вартістю послуг пацієнтами. За даними «Medical Travel», щорічно відбувається близько 30 млн поїздок закордон задля оздоровлення. Абсолютними лідерами у цьому сегменті є Німеччина, Ізраїль та Туреччина. Незважаючи на кризове становище системи охорони здоров'я та недосконалість законодавчої бази, Україна стала постачальником медичних послуг з дуже конкурентним співвідношенням ціна-якість: щорічно за отриманням медичних послуг приїжджають біля 50 тис. іноземних пацієнтів та близько 50–70 медичних центрів орієнтовані на клієнтів з інших країн світу.

Таблиця 2.3

### Розвиток індустрії лікування та оздоровлення

Завдання	Проекти
1.Розвиток інфраструктури, матеріально-технічного оснащення медичних та оздоровчих закладів 2..Створення умов для запровадження кращого вітчизняного та міжнародного досвіду, підвищення кваліфікації фахівців медичних та оздоровчих закладів. 3.Розвиток інфраструктури та супутніх послуг для підвищення конкурентоздатності медичного туризму 4.Формування позитивного іміджу регіону як центру надання якісних оздоровчих послуг	1.Оздоровчий центр «Курортополіс Хмільник»

Джерело: [20, 21, 22]

Конкурентоздатними напрямками є репродуктологія, офтальмологія, стоматологія, клітинна терапія, пластична хірургія, кардіохірургія та естетична медицина. Україна має перспективу стати активним учасником міжнародного медичного туризму як у сфері лікування, так і оздоровлення, оскільки курорти з мінеральними водами та цілющими грязями також мають значний потенціал для розвитку в'їзного та внутрішнього лікувального туризму. Для формування індустрії оздоровчого та медичного туризму в регіоні важливим є комплексний підхід до створення якісного конкурентоспроможного продукту та супутніх послуг, створення умов для підвищення кваліфікації спеціалістів відповідно до

найкращого міжнародного рівня, активне просування та маркетинг медичних послуг на цільових ринках.

*Підтримка агропромислового виробництва.* На Вінниччині сільське господарство є традиційним заняттям сільського населення. Розвиток дрібного господарства у сільському господарстві стримується низьким рівнем основних та оборотних засобів, слабкою кредитоспроможністю та високими виробничими ризиками. Формування малих форм господарювання в аграрному секторі як повноправних учасників аграрного ринку сприятиме доступу на ринки матеріальних, фінансових ресурсів та сільськогосподарської продукції. Виробництво сільськогосподарської продукції в регіоні має в основному традиційний та малоінноваційний характер у зв'язку з низькою можливістю забезпечення сільгоспвиробників сільськогосподарською технікою та обладнанням відповідно до передових агротехнологій.

Залучення інвестицій та модернізація сільськогосподарського виробництва, переробки та інфраструктури дозволить виробляти більше продукції з високою доданою вартістю, що створює додатковий конкурентний та експортний потенціал галузі, а також стимулює диверсифікацію сільської економіки.

### ***Другий стратегічний напрям: Регіон ефективного урядування.***

Реалізація ключового елемента реформи – електронного урядування має забезпечити ефективну електронну взаємодію між базами даних, що значно спростить обмін інформацією та створить аналітичну базу для прийняття якісних та збалансованих рішень та розширить можливості для використання електронних послуг усіма зацікавленими сторонами, у тому числі суспільством та представниками бізнесу.

Окрім реформування системи державного управління на місцевому рівні, відбувається реформа органів місцевого самоврядування та територіальної організації влади на районному рівні. Внаслідок розподілу повноважень між різними рівнями та органами влади - уряд має бути максимально наближеними до споживачів. В результаті реалізації цих двох реформ також суттєво



змінюються повноваження та відповідальність регіональної влади та її інституцій. Тож для забезпечення збалансованого розвитку регіону важливо одночасно уникнути можливі перешкоди, що заважають розвитку регіону.

Ефективне впровадження національних реформ, створення ефективної системи підвищення компетенції, впровадження ефективних механізмів надання послуг та належного управління.

Для того, щоб можливості інформатизації були максимально ефективно включені у регіоні, важливо забезпечити якомога глибше проникнення цифрових технологій в усі сфери публічного управління, забезпечити координацію діяльності у розвитку телекомунікаційного середовища регіону для ефективного управління потоками даних, покращити цифрову взаємодію між обласним центром та віддаленими населеними пунктами області, усунути неграмотність у сільських населених пунктах через відсутність постійного доступу до мережі Інтернет.

Таблиця 2.4

### Розвиток електронного урядування

Завдання	Проекти
1.Розвиток геоінформаційної системи управління 2.Підвищення спроможності органів державної влади та місцевого самоврядування до запровадження та використання інструментів електронного урядування	1.Підтримка розвитку електронних публічних послуг(автоматизація ЦНАП) 2.Провадження технологій е-урядування в органах виконавчої влади 3.Створення планів розвитку електронного урядування та демократії,підключення електронних сервісних документів

Джерело: [20, 21, 22]

### ***Третій стратегічний напрям. Регіон сталого гуманітарного розвитку.***

В стратегії було встановлено державні стандарти надання соціальних послуг на республіканському рівні, а також удосконалено законодавчу базу, що дозволяє сформувати ефективну систему соціального обслуговування у регіоні.

У Вінницькій області сформовано інфраструктуру для надання різних соціальних послуг населенню: 36 центрів соціального обслуговування в системі соціального захисту області, 26 районних сімей, центрів соціального обслуговування дітей та молоді, 5 психоневрологічних інтернатів, геріатричні інтернати та районні будинки-інтернати для інвалідів та людей похилого віку. Дитячих будинків для дітей-інвалідів, 5 центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з обмеженими можливостями здоров'я, 2 соціально-психологічних центри реабілітації дітей, що позбавлені батьківського піклування, притулки для жінок, які страждають від домашнього та гендерного насильства.

Просування кращих практик на регіональному рівні, організація навчальних заходів, зміцнення співпраці між різними постачальниками соціальних послуг, моніторинг соціальних послуг та оцінка якості їх надання з метою сталого та ефективного розвитку сфери соціальних послуг у розрізі бюджетних та фінансових децентралізації спільнот.

Задля забезпечення інтересів отримувачів соціальних послуг та ефективного користування бюджетних коштів - важливо створити конкурентне середовище на місцевому рівні, особливо у віддалених від районного центру громадах, використовуючи всі наявні можливості. Механізми ефективної співпраці соціального замовлення, державно-приватного партнерства, конкурентоспроможних соціальних проектів, соціальних програм тощо.

Наведено проекти та завдання ,що зможуть забезпечити кращу роботу структур.

Таблиця 2.5

### Гуманітарний соціальний розвиток

Завдання	Проекти
1. Утворення оптимальної мережі суб'єктів ,що надають соціальні послуги	1. Поширення та розвиток практики застосування соціальних замовлень



2.Розвиток механізмів фінансування робітників з соціальних послуг  
3.Розвиток кадрового потенціалу соціальної сфери

2.Запровадження підготовки та підвищення кваліфікації робітників соціальної сфери з обслуговування установ соціального захисту населення  
3.Удосконалення систем проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг  
4.Впровадження наставництва для дітей,що виховуються в інтернатних закладах.  
5.Створення послуги персонального асистента для дітей з порушеннями розвитку

Джерело: [20, 21, 22]

**Четвертий стратегічний напрям. Регіон спроможних громад** Підвищення економічної спроможності громад. Внаслідок реформ з децентралізації - повноваження та відповідне фінансове забезпечення мають бути доведені до рівня, за якого державні послуги надаються населенню максимально якісно, доступно та оперативно. На перших етапах реформи значні кошти на соціально-економічний розвиток було переведено з державного до місцевих бюджетів. Обсяг трансфертів з державного бюджету становив у 2018 році – 7478,2 млн грн, або 66,0% всіх доходів зведеного бюджету області, у 2020 році – 13509,2 млн грн, або 59,0% всіх доходів, у 2021 році – 11803,8 млн грн, або 54,2% всіх доходів.

З кожним роком обсяги державного фінансування скорочуються, забезпечуючи лише фінансування у межах гарантованих державою послуг, розраховуючи те, що громада має реалізовувати власну політику по збільшенню податкової бази, оптимізації та скороченню витрат, запроваджуючи інноваційні підходи та енерго-та ресурсозберігаючі технології. Незважаючи на загальну тенденцію в регіоні до зниження споживання традиційних видів палива, наприклад природного газу, на 42% у 2018-2021 роках, однією з найбільших проблем енергоспоживання як в області, так і в країні є показник питомого енергоспоживання . В Україні цей показник у 2-3 рази вищий, ніж у розвинених країнах ЄС.

Причинами високого енергоспоживання будівель є старіння понад 60% житлових будинків, збудованих до 1970 року, відсутність планових ремонтів та реконструкцій квартир, неефективні системи центрального опалення, а також відсутність ефективних систем керування опаленням. . будівлі, недостатнє опір теплопередачі, вихід з ладу інженерних мереж. Вирішення перелічених вище проблем вимагає реалізації комплексних проектів з модернізації систем тепlopостачання, реконструкції тепломереж, збільшення частки відновлюваних джерел енергії, а також комплексного застосування систем енергетичного менеджменту в населених пунктах. Крім того, регіон має великий потенціал для використання біомаси в енергетичних цілях. За результатами наукового дослідження «Карта потенціалу біомаси Вінницької області», проведеного у 2020 році, визначено, що можна повністю замінити споживання природного газу в регіоні, використовуючи наявні технічно доступні природні ресурси.

Таблиця 2.5

### Підвищення економічної спроможності громад

Завдання	Проекти
1.Формування сприятливого середовища для бізнесу 2.Розвиток малого та середнього бізнесу в галузях економіки 3.Розвиток промислових індустріальних, технологічних парків 4.Запровадження ресурсозаощадних технологій на об'єктах спільної комунальної власності 5.Стимулювання ОСББ до впровадження енергоефективних проектів в житловому фонді	1.Енергетична сертифікація громадських будівель ,як на обласному так і на місцевих рівнях 2.Впровадження механізму компенсації відсоткової ставки для учасників ОСББ програми 3.Організація навчального курсу підготовки менеджерів з енергетики та енергоефективності

Джерело: [20, 21, 22]

Таким чином, враховуючи значний потенціал регіону у розвитку відновлюваних джерел енергії та необхідність активізації роботи з комплексної модернізації житлових та громадських будівель, необхідно продовжити політику збільшення енергоресурсів до 2027 року. економія за рахунок залучення місцевих бюджетів, державного бюджету, а також коштів Фонду. Реалізація



проектів з енергозбереження має передбачати комплексний підхід та базуватися на результатах енергетичних обстежень об'єктів: енергоаудиту, енергосертифікації та енергомоніторингу.

#### ***П'ятий стратегічний напрям. Регіон безпечного середовища.***

Створення безпечного середовища в регіоні є важливою умовою збереження людського та природного потенціалу: важливо не лише покращення соціально- економічної ситуації та захист громадян, а й відтворити умови для відповідального підходу та охорони природних ресурсів для майбутніх поколінь – земель, річок, лісів. З метою підвищення рівня громадської безпеки на місцевому рівні необхідно запровадити установи державної поліції, посилити взаємодію з національною поліцією та управліннями цивільного захисту громадян та утворення центрів з громадської безпеки.

Щоб такі центри могли швидше реагувати на заворушення, дорожньо-транспортні пригоди, пожежі та стихійні лиха. Особливою проблемою для регіону є пожежна безпека у місцях масового скупчення людей, особливо у будівлях, збудованих за застарілими будівельними нормами. Проблема встановлення заходів пожежної безпеки у соціальних підприємствах посилюється підготовкою проектної документації та тим, що обсяг робіт для структурних підрозділів та органів місцевого самоврядування є непосильним.

Тому для забезпечення необхідного захисту громадян необхідно не лише змінити законодавчий рівень, а й посилити загальну відповідальність усіх суб'єктів господарювання за створення сучасних систем раннього виявлення та попередження пожежної безпеки. Також розташування Вінницької області на кордоні та розвинена транспортна інфраструктура Вінницької області обумовлюють наявність значних пасажиропотоків та вантажопотоків та контрабанди, зокрема зброї, боєприпасів та вибухових речовин.

Залізничне, автомобільне, морське, річкове, повітряне та інше сполучення через державний кордон України здійснюється у пунктах пропуску, визначених Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства України та міжнародних договорів. Хоча міжнародні пункти пропуску обладнуються на

основі тимчасових схем та проектів, вони здатні якісно та своєчасно обслуговувати громадян та транспортні засоби, що перетинають державний кордон. Щодо місцевих пунктів пропуску, то не всі вони обладнані. Це створює серйозні перешкоди для перетину кордону громадянами України, Молдови та інших країн, що може поставити під загрозу їхнє здоров'я, а деколи життя, що негативно позначається на іміджі регіону та імідж України як країни, що обрала європейський вектор розвитку.

Таблиця 2.6

### Показники безпечного середовища

Завдання	Проекти
1.Покращення системи реагування на небезпечні події та надзвичайні ситуації 2.Створення місцевих пожежно-рятувальних підрозділів та забезпечення їх функціонування 3.Підвищення безпеки дорожнього руху на автодорогах області	1.Створення регіонального «Ситуаційного центру» 2.Створення та модернізація системи оповіщення на території Вінницької області 3.Створення кофортних умов руху транспорту,пішоходів та інших учасників руху 4.Запровадження системи автоматичної фіксації порушень Правил дорожнього руху

Джерело: [20, 21, 22]

Вінничина - потужний лідер у центральній частині України, який поєднує у собі європейські та національно-духовні традиції. Територія активних, прогресивних та інноваційних громад з комфортним та безпечним середовищем і високим рівнем соціального життя. Регіон сталою економічного зростання з екологічним та продуктивним сільським господарством, сприятливими бізнес-умовами та розвинутим промисловим комплексом, сучасною транспортно-логістичною інфраструктурою та інноваційним сучасним бізнесом.



## ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведеного дослідження у випускній кваліфікаційній роботі було досліджено сутність і сучасний стан стратегічного забезпечення сталого регіонального розвитку Вінницького регіону, за рахунок проведеного аналізу, було встановлено, що:

1. За індексом промислового виробництва Вінницький регіон займає лідируючі позиції. На промислових підприємствах в області на сьогоднішній день зосереджено понад 50 тис.осіб., їх середньомісячна заробітна плата складає близько 12 тис.грн. Варто зазначити, що найбільша кількість трудових ресурсів Вінницького регіону зосереджена у харчовій промисловості, де показники працівників складають понад 21 тис.осіб, а в енергетичній промисловості зосереджено понад 10 тис.осіб.

В зміні структури Вінницької області мають від'ємні показники п'ятого сектору економіки, що характеризується наданими послугами населенню, слід зазначити, що вони потребують досить високого рівня кваліфікації працівників, а також первинний сектор економіки Вінницької області з показником -4,41 до якого належать сільське господарство, лісове, добувна промисловість, а також рибальство.

2. Вінницька область характеризується опосередкованими показниками структури і динаміки продукції, що реалізується в регіоні. Так станом на 2020 рік показники високого значення склали 0,505, показники середнього значення склали 16,362, а в свою чергу показники низького значення знаходяться в межах 84,133. Досліджуючи співвідношення 2020 року до 2015 варто вказати, що зміна технологічності за даними показниками склала високого рівня склала -1,01, середнього рівня - 0,606, низького рівня 2,02.

Аналізуючи відкриті джерела, та інформаційні портали було виявлено, що у Вінницькому регіоні надходження до бюджетів області усіх рівнів, враховуючи платежі, що адмініструються Головним управлінням Державної податкової служби у Вінницькій області протягом 2021 року в порівнянні до попереднього

зріс на 7 % і склали 23678,3 млн грн. В тому числі надходження до Державного бюджету склали 12519,3 млн грн, їх обсяг збільшився на 3,0% або на 369,9 млн грн. Слід значити, що до державного бюджету протягом звітного періоду було зібрано також значну кількість податкових платежів на суму 7649,2 млн грн (з урахуванням надходжень 428,3 млн грн податку на прибуток по ВПП).

3. В розділі було розглянуто та наведено економічні характеристики області. Проведено аналіз проблем фінансово-господарської діяльності підприємств, здійснено аналіз проблематики регіону. Вищенаведений аналіз слабких та сильних сторін розвитку області дає можливість органам влади поряд з середньостроковими стратегічними цілями – розвивати власні проекти, реалізація яких повинна, з одного боку, усунути слабкості регіону з одночасним посиленням його сильних сторін, а з іншого – скористатися сприятливими можливостями, що можуть виникнути завдяки дії зовнішніх сил та уникаючи загроз.

4. В розділі було сформовано сталі стратегічні стратегії розвитку Вінницького регіону. До ключових інноваційних кроків стратегічного розвитку Вінницького регіону було віднесено:

- перший стратегічний напрям;
- другий стратегічний напрям: Регіон ефективного урядування;
- третій стратегічний напрям. Регіон сталого гуманітарного розвитку;
- четвертий стратегічний напрям. Регіон спроможних громад;
- п'ятий стратегічний напрям. Регіон безпечного середовища.

У випускній кваліфікаційній роботі була опрацьована та сформована стратегія сталого регіонального розвитку Вінницького регіону до 2027 року, що забезпечить визначення напрямку здійснення економічної політики місцевої та державної влади. Основною метою даної стратегії є забезпечення високої якості життя населення на основі побудови соціально орієнтованої інноваційної економіки.



## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області в період до 2027 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/strategy/strategy2027.pdf> (Дата звернення: 21.01. 2022).

2. Державна служба статистики України: сайт. 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Дата звернення: 21.01. 2022).

3. Коронавірус VS бізнес: половина підприємців протримається на карантині не більше місяця. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: [https://www.epravda.com.ua/publications/2020/04/2/658857/?fbclid=IwAR10GYjWy12R3tosRVtT0mG9tbujq\\_8ONaOCupafTMm6TOiYd9oXY1yREXU](https://www.epravda.com.ua/publications/2020/04/2/658857/?fbclid=IwAR10GYjWy12R3tosRVtT0mG9tbujq_8ONaOCupafTMm6TOiYd9oXY1yREXU) (дата звернення 18.05.2021).

4. Дефіцит бюджету в 2016 р. в рамках програми МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2017/03/18/622807> (Дата звернення: 18.05.2021).

5. Карантин залишив без роботи майже 280 тисяч українських підприємців [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.unian.ua/economics/finance/karantinzalishiv-bez-roboti-280-tisyach-ukrajinskih-pidpriyemcivnovini-ukrajina-10974785.html> (Дата звернення: 07.05.2021).

6. Основні досягнення роботи Мінекономіки за останні півроку. 04.09.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=ukUA&id=475d15a3-2a87-4db2baca6460766f50c4&title=OsnoivniDosiagnenniaRobotiMinekonomikiZaOstanniPivroku&isSpecial=true> (Дата звернення: 06.04.2021).

7. Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року. Міністерство економіки України: сайт. 2016. URL:

<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c9b6f0b0-1ed5-4aba-a25e-f824405ccc64> (Дата звернення: 21.01. 2022).

8.Офіційний сайт Головного управління статистики у Вінницькій області: веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.chernivstat.gov.ua> (Дата звернення: 21.01. 2022).

9. Офіційний сайт Державної служби статистики України: веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Дата звернення: 23.01. 2022).

10.Панухник О. В. Методичне забезпечення стратегічного планування в регіонах України // Актуальні Проблеми Економіки. - 2011.- No 1(91). - С. 152 - 157.

11.Пушкар З. Стратегічне планування регіонального розвитку [Електронний ресурс] / З. Пушкар, Б. Пушкар // Наука молода: минуле, сучасне, майбутнє. - 2008. - Вип. 13. - С. 100-105.

12.Томарева-ПатлаховаВ.В.Стимулювання інноваційно-технологічного розвитку регіонів [Текст] / В. В. Томарева-Патлахова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво: наук.-вироб. журн. - 2012. - N 2. - С. 196-201.

13. Чужиков В. І. Глобальна регіоналістика :історія та сучасна методологія : [монографія] / В. І. Чужиков. — К. : КНЕУ, 2008.

14.М.Л. Бабій, М.Ф. Присяжнюк, В.О. Птущенко, І.П. Пшук, Й.Г. Тельман. «Історія України: Вінницька область» //: у 26 т. / П.Т.

15.Зворський С. Л. «Історія міст та сіл Української РСР» // Енциклопедія сучасної України : у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.] ;

16. Концепція стійкого розвитку суспільства // Словник-довідник з екології : навч.-метод. посіб. / уклад. О.Г.Лановенко, О. О. Остапішина. — Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2013. — С. 111.

17.Розвиток стабільний // Розвиток Житомирського регіону : метод. посіб. / уклад. О.Б.Лаговчук, О. О. Остапішина. — Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2013. — С. 159.



18. Стійкий розвиток // Словник-довідник: навч.-метод. посіб. / уклад., О.О. Остапішина. — Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2013. — С. 164.
19. Сталий розвиток // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю.С. Шемчушенко (відп. ред.) [та ін.]. — К. : Українська енциклопедія М.П.Бажана 2003. — Т. 5 : П — С. — 736 с.
20. Сайт Вінницької державної адміністрації <http://www.vin.gov.ua/>
21. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/> (Дата звернення: 23.01. 2022).
22. Міністерство цифрової трансформації України [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: [www.thedigital.gov.ua/](http://www.thedigital.gov.ua/) (Дата звернення: 23.01. 2022).
23. Малі міста України. Вінницька область : бібліогр. покажч. // М-во регіон. розвитку, буд-ва та житл.-комун. госп-ва України, Держ. наук. архітектур.-буд. б-ка ім. В. Г. Заболотного; уклад.: Д. О. Мироненко, С. М. Кайнова, О. В. Углова ; редкол.: Г. А. Войцехівська (відп. ред.) [та ін.] ; наук. консультант В. І. Дмитрук. - Київ: ДНАББ ім. В. Г. Заболотного, 2016. - 343 . : іл.
24. О. Г. Домбровський. Енциклопедія сучасної України : у 30 т. / ред. кол. : І.М.Дзюба [та ін.] ; НАН України НТШ — К. : [б. в.], 2005. — Т. 4 : В — Воґ. —
25. Я. В. Верменич. Вінницька область // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2003. — Т. 1 : А — В. — С. 565. — 688 с. : іл.
26. Агроекологічна оцінка ґрунтів : моногр. / О. В. Телегуз, М. Г. Кіт. — Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. — 260 с. — (Сер. “Ґрунти України”).
27. Україна: Адміністративно-територіальний устрій (станом на 1 січня 2018р.) / Верховна Рада України; за заг. ред. В. О. Зайчука; відп. ред. Г. П. Скопненко; упоряд. В. І. Гапотченко. — К. : Парламентське видавництво, 2018. — С. 25–44.



# ДОДАТКИ

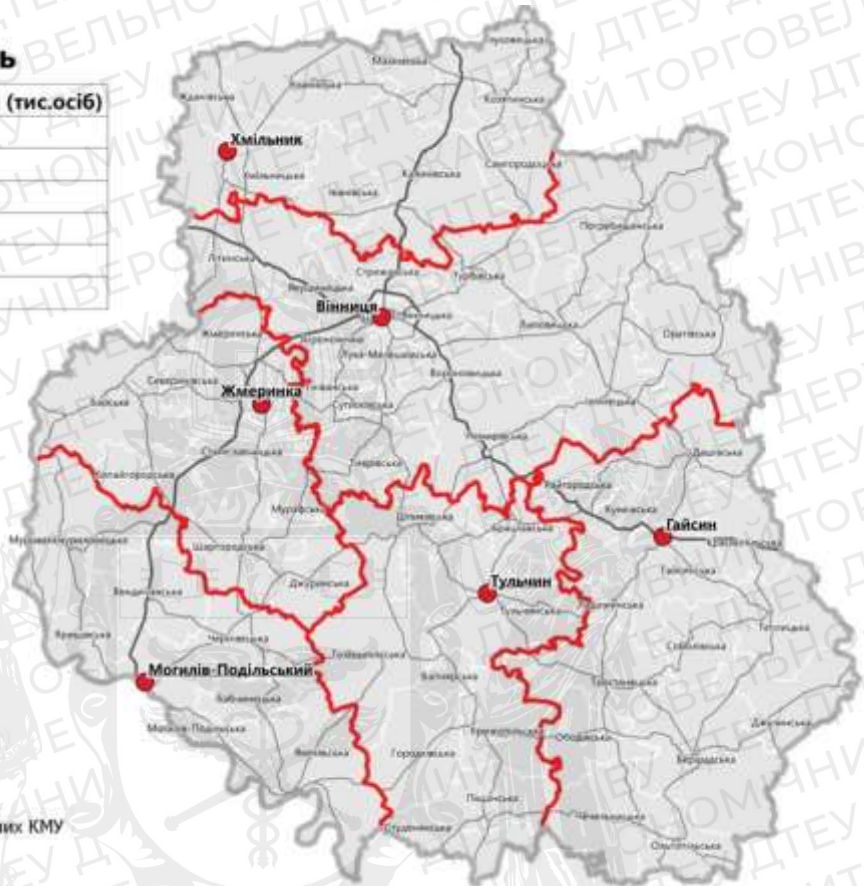


## Регіональна карта Вінницької області станом на 2022 рік

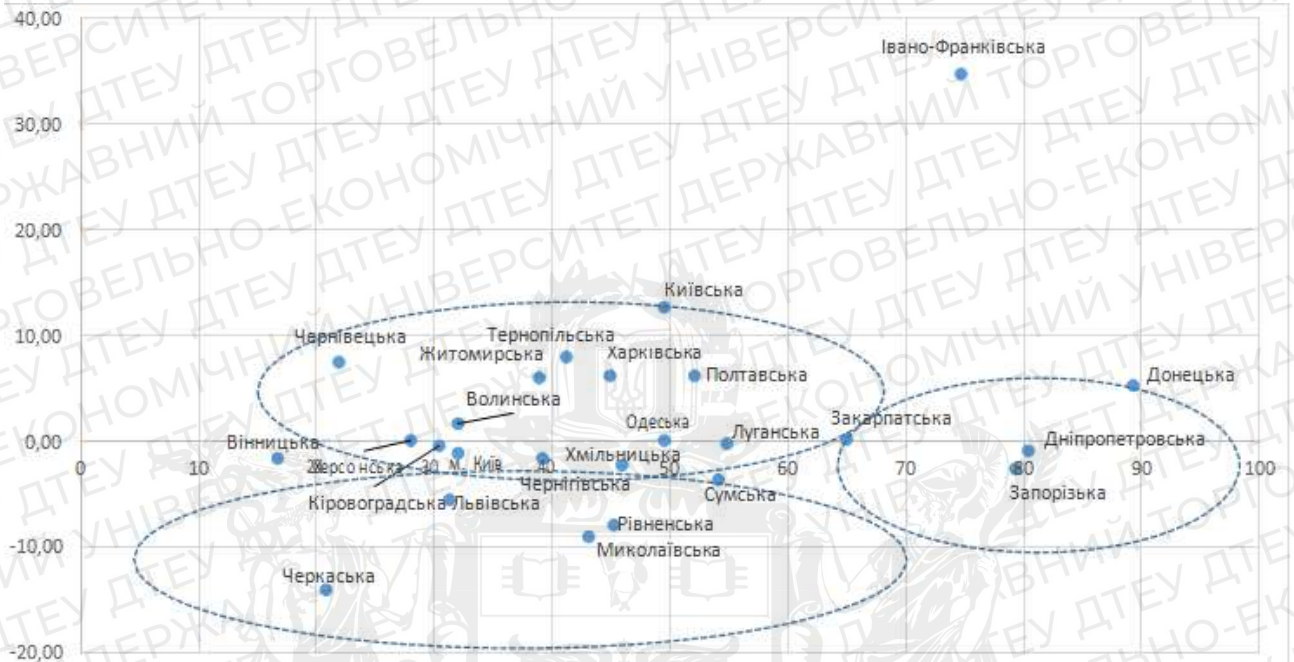
## Вінницька область

Назва	Населення (тис.осіб)
Вінницький	657.6
Гайсинський	243.3
Жмеринський	165.8
Могилів-Подільський	146.9
Тулчинський	157.2
Хмільницький	188.3

- Умовні позначення**
- ▭ Межі проектних районів
  - Центри проектних районів
  - Межі територіальних громад, затверджених КМУ



**Схема середньо- і високотехнологічного виробництва за регіонами**





### Частка промисловості регіонів України

